

การคุ้มครองผู้บริโภค ทางทันตกรรม

เพื่ออื่น ๆ อาจจะเห็นสื่อทาง Social Media ที่มีการโฆษณาขายสินค้าผลิตภัณฑ์ด้านทันตกรรมแปลก ๆ เช่น แปรงสีฟันรูปตัว U รีเทนเนอร์แฟชั่น จัดฟันแฟชั่น หรือการให้ข้อมูลที่บิดเบือนต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น ยาสีฟันที่ใช้แล้วทำให้ฟันที่ผุเติมเต็มได้ ยาสีฟันที่ทำให้ฟันที่ถอนไปแล้วงอกขึ้นใหม่ได้น้ำยาบ้วนปากที่บ้วนแล้วหินปูนหลุดได้โดยโฆษณาว่าไม่ต้องไปพบทันตแพทย์เพื่อขูดหินปูน

เราที่เป็นทันตแพทย์อาจจะรู้สึกว่าการนี้เป็นเรื่องหลอกลวง ไม่น่าจะมีความสำคัญอะไรมากนัก เพราะเรื่องนี้ประชาชนควรจะรู้ว่าอะไรจริง อะไรเท็จ แต่ในความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น

ตัวอย่างเรื่องที่เพิ่งเกิดขึ้นในเร็ว ๆ นี้ คือ มีการโฆษณาขาย "แปรงสีฟันลูกอมและยาสีฟันไซรัป" ประชาชนอาจคิดว่า เรื่องนี้เป็นขนมที่เลียนแบบแปรงสีฟัน ยาสีฟัน โดยด้ามแปรงเป็นพลาสติก หัวแปรงเป็นลูกอม แล้วก็บิบไซรัปจากหลอดที่ทำคล้าย ๆ ยาสีฟันเพื่อเพิ่มรสชาติและความหวาน ถ้าซื้อให้ลูกหลานกินสนุก ๆ ก็คงจะไม่ใช่ไร

แต่ที่จริงแล้วสินค้านี้มีอันตรายซ่อนอยู่ ทางสมาคมทันตกรรมสำหรับเด็กฯ ได้สื่อสารเตือนผ่าน fb ว่าเด็กอาจสับสนเข้าใจว่ายาสีฟันกินได้โดยเฉพาะเด็กเล็ก เด็กอาจจะเอายาสีฟันจริงไปบิบใส่แปรงจริงแล้วก็กินยาสีฟันเล่นก็ได้ ในโพสต์ของสมาคมทันตกรรมสำหรับเด็กฯ ไว้ว่า

"ถ้าเด็กที่เคยกินขนมนี้ พอเห็นยาสีฟันจริง ๆ อาจนึกว่าขนม ก็อาจเอามากินเล่น ถ้ากินยาสีฟันไปหมดหลอดในคราวเดียว นั่นคือได้รับฟลูออไรด์ในปริมาณที่ทำให้เด็กเล็กตายได้ (Lethal Toxic Dose) ผู้ผลิตและผู้ขายอาจไม่ทันนึกถึงอันตรายข้อนี้ แต่คุณพ่อคุณแม่ผู้ปกครองควรระมัดระวัง ปกป้องกัน ไม่ซื้อให้ลูกกิน ไม่ให้ลูกมีการเรียนรู้ที่ผิด"

งานคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรม ทันตแพทยสภา ได้ติดต่อไปยังเพจ fb ที่ลงรีวิวนมดังกล่าวถึงความกังวลใจของวิชาชีพทันตแพทย์ ในระยะเวลาเพียง 1-2 วันเพจดังกล่าวก็ได้ลบโพสต์รีวิwapรงสีฟันลูกอมและยาสีฟันไซรัปออกไป

เรื่องนี้เป็นตัวอย่างบทบาทของวิชาชีพในการสื่อสารเพื่อคุ้มครองประชาชน

ในธรรมนูญสุขภาพแห่งชาติ ได้ระบุนิยามศัพท์ไว้ว่า "การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ หมายถึง การดูแลผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัย เป็นธรรม ไม่ถูกเอาเปรียบหรือการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพและบริการสุขภาพ"

ในด้านทันตกรรมของเราได้มีการเสนอประเด็น “การคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการทันตกรรม” เข้าในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 11 ปี พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นผลงานการผลักดันของ คณะกรรมการทันตแพทยสภา วาระที่ 8 ที่วางกรอบความหมายไว้ ดังนี้

การคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรม หมายถึง การคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับการบริการทันตกรรมที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย รวมถึงการได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เหมาะสม และการเข้าถึงบริการทางทันตกรรมที่เท่าเทียมและเป็นธรรม

ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการหลากหลายประการ เพื่อที่จะป้องกันและแก้ไขการทำฟันเทียมเถื่อน การจัดฟันแพะชั้นที่เป็นอันตรายต่อประชาชนไปมากแล้ว แต่ในมิติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ยังมีเป้าหมายให้มีการเข้าถึงบริการทันตกรรมที่เท่าเทียมและเป็นธรรมอีกด้วย

จากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ ปี 2562 คนไทยใช้บริการทันตกรรมเพียงร้อยละ 9.6 หรือคิดเป็นประชากร 6.5 ล้านคนเท่านั้น และที่สำคัญก็คือ คนกรุงเทพมหานครมีการเข้าถึงบริการทันตกรรมมากกว่าคนต่างจังหวัดเกือบ 2 เท่า (กรุงเทพมหานครอยู่ที่ร้อยละ 15.8 เทียบกับพื้นที่อื่นๆจะอยู่ที่ร้อยละ 7-10) หรือ ถ้าแบ่งตามสวัสดิการรักษายาบาล (ข้อมูลในปี 2558) พบว่า ข้าราชการใช้สิทธิรักษาทางทันตกรรมที่ร้อยละ 13.1 พนักงานในระบบประกันสังคมใช้สิทธิร้อยละ 10.2 และผู้ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าไปรับบริการร้อยละ 7.0 นอกจากนี้สิทธิของการรับบริการทันตกรรมของประกันสังคมที่มีสิทธิเพียงปีละ 900 บาทก็มีความแตกต่างกับสิทธิของราชการและสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ดังนั้นเราจะเห็นว่ามีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทันตกรรมตามพื้นที่และตามสิทธิหลักประกันสุขภาพ

โจทย์ที่สำคัญคือ จะทำอย่างไรให้คนไทยเข้าถึงบริการทันตกรรมได้มากขึ้นและเป็นธรรม เพราะว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบริการทันตกรรมของประชาชนกลุ่มประเทศ OECD จะอยู่ที่ 31-71%

ถ้าเราย้อนไปพิจารณาว่า คนไทยไปใช้บริการทันตกรรมที่ไหนบ้าง จากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ ปี 2562 พบว่า ใช้บริการที่คลินิกเอกชนร้อยละ 39.2 โรงพยาบาลเอกชนร้อยละ 4.9 โรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขที่เป็น รพ.ศูนย์/รพ.ทั่วไปร้อยละ 15.2 รพ.ชุมชนร้อยละ 14.0 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลร้อยละ 11.4 โรงพยาบาลของรัฐสังกัดอื่น ๆ ร้อยละ 4.5

ดังนั้นความท้าทายคือ จะทำอย่างไรให้คลินิกทันตกรรมเอกชนที่มีอยู่ 6,000 กว่าแห่งสามารถร่วมจัดบริการทันตกรรมในระบบหลักประกันสุขภาพได้ มีระบบการจ่ายเงินค่าตอบแทนที่เป็น win win win ที่ประชาชนได้รับบริการกองทุนสามารถจ่ายได้ และคลินิกทันตกรรมได้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม

